

1 Co w praktyce oznaczają pojęcia „świadczenia alimentacyjne” oraz „obowiązek alimentacyjny”? Na kim spoczywa obowiązek wypłaty świadczenia alimentacyjnego na rzecz innej osoby?

Prawa i obowiązki związane ze świadczeniami alimentacyjnymi wynikają bezpośrednio z przepisów ustawy nr 36/2005 (Zákon o rodine) regulującej kwestie rodzinne i zmieniającej niektóre inne ustawy („ustawa o rodzinie”). Zgodnie z ustawą o rodzinie obowiązek alimentacyjny może przybierać następujące formy:

- obowiązek alimentacyjny rodziców wobec swoich dzieci;
- obowiązek alimentacyjny dzieci wobec swoich rodziców;
- obowiązek alimentacyjny między innymi krewnymi;
- obowiązek alimentacyjny między małżonkami;
- świadczenie wyrównawcze na rzecz byłego małżonka;
- świadczenie wypłacane niezamężnej matce na pokrycie kosztów utrzymania i niektórych wydatków.

W ujęciu teoretycznym szeroko rozumiane świadczenia alimentacyjne sprawiają, że stosunki rodzinnoprawne o charakterze ekonomicznym należą do obszaru prawa regulującego stosunki majątkowe na gruncie prawa rodzinnego. W tym kontekście szczególnie dobrze widoczna jest ich zależność od istnienia osobistego stosunku rodzinnoprawnego.

2 Do jakiego wieku dziecko ma prawo do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych? Czy przepisy dotyczące świadczeń alimentacyjnych różnią się w odniesieniu do osób nieletnich i dorosłych?

Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dzieci jest obowiązkiem prawnym, **który ma zastosowanie tak długo, jak długo dzieci nie są w stanie samodzielnie się utrzymać**. Fakt, że dziecko ukończyło obowiązkowy etap kształcenia, niekoniecznie oznacza, że uzyskało zdolność do samodzielnego zaspokajania swoich potrzeb. To, czy na rodzicach w dalszym ciągu spoczywa obowiązek alimentacyjny wobec dziecka, zależy od zdolności dziecka, jego możliwości i sytuacji finansowej przez cały okres przygotowywania się do przyszłego zawodu, np. w czasie nauki na dziennych studiach uniwersyteckich. **Pełnoletność nie wywołuje żadnych skutków prawnych, jeżeli chodzi o czas trwania obowiązku alimentacyjnego. Chwila, z którą dziecko osiąga w świetle prawa „zdolność do samodzielnego utrzymania się”, może być różna w zależności od konkretnych okoliczności**, dlatego sąd rozpatruje każdy przypadek indywidualnie. Zdolność do samodzielnego utrzymania się oznacza zasadniczo zdolność do zaspokojenia wszystkich swoich potrzeb lub do pokrycia kosztów samodzielnego życia (tj. z własnych środków). Zdolność ta musi mieć charakter trwały. Sporadycznego uzyskiwania dochodów nie można uznać za przesłankę pozwalającą stwierdzić, że dziecko jest w stanie samodzielnie zaspokoić swoje potrzeby.

W praktyce sądy wychodzą z założenia, że obowiązek alimentacyjny spoczywający na rodzicach ma elastyczny charakter, ponieważ więzi pokrewieństwa są nieograniczone w czasie, a zatem obowiązek ten może zostać wznowiony, jeżeli – na przykład – dzieci zdecydują się podjąć studia w późniejszym terminie lub jeżeli nie zdadzą egzaminów wstępnych na studia uniwersyteckie zaraz po ukończeniu szkoły średniej. Zgodnie z orzecznictwem i biorąc pod uwagę obecny niedobór ofert pracy dla absolwentów szkół wyższych i średnich, późniejszy udział takich osób w dodatkowych kursach przygotowujących je do pracy w innym zawodzie niż zawód, do którego przygotowywały się dotychczas, można również uznać za kontynuowanie kształcenia zawodowego przez dziecko. Jeżeli dziecko zacznie uzyskiwać regularne dochody ze stosunku pracy, prowadzenia działalności gospodarczej itp., łatwiejsze staje się ustalenie, czy obowiązek alimentacyjny ustał. Biorąc pod uwagę sytuację na rynku pracy, istnienie wielu nowych form kształcenia i wielu nowych instytucji oświatowych, a także konieczność nauki języków obcych przez dziecko, tak aby mogło ono wykorzystać wiedzę nabytą w trakcie szkolenia w praktyce, jak również kursy przekwalifikowujące, programy kształcenia ustawicznego, pobytu w trakcie studiów za granicą oraz konieczność ciągłego podnoszenia kwalifikacji, ustalenie przez sądy chwili, w której dziecko uzyskuje zdolność do samodzielnego utrzymania się, staje się coraz trudniejsze. Korzystanie z niektórych spośród wymienionych form doskonalenia zawodowego może być uzasadnione, w szczególności jeżeli rodzic, na którym spoczywa obowiązek alimentacyjny, dysponuje znacznymi środkami. Jednocześnie sąd musi wziąć pod uwagę zainteresowania dziecka, znajdujące odzwierciedlenie w jego umiejętnościach i talentach, aby mogło się ono szkolić w zakresie umiejętności, które okażą się przydatne w jego przyszłej pracy. Zasadne jest jednak wymaganie, by dziecko zaczęło korzystać z takich umiejętności na wczesnym etapie swojego życia, tak aby nie dopuścić do przypadków nadużywania środków utrzymania zapewnianych przez rodziców w wyniku zwykłej niechęci do podjęcia zatrudnienia (przejawiającej się na przykład tym, że dzieci umyślnie tracą pracę).

Fakt ukończenia przez dziecko 18. roku życia ma jednak znaczenie ze względów procesowych. Do chwili osiągnięcia pełnoletności przez dziecko sąd może wszcząć postępowanie alimentacyjne z urzędu; po osiągnięciu przez dziecko tego wieku postępowanie może zostać wszczęte wyłącznie na wniosek. Pozew wniesiony przez dorosłe dziecko może być skierowany przeciwko jednemu z rodziców lub obojgu rodziców i musi zawierać wskazanie żądanej kwoty świadczenia alimentacyjnego oraz momentu, od którego takie świadczenie ma być wypłacane. Wydając orzeczenie zasądzające alimenty na rzecz dorosłego dziecka, sąd orzeka w granicach żądania pozwu, ponieważ w takim przypadku nie rozpoznaje sprawy dotyczącej opieki nad małoletnim dzieckiem uregulowanej przepisami § 111 i nast. kodeksu postępowania cywilnego nieprocesowego (Civilný mimosporový poriadok).

3 Czy aby otrzymać świadczenia alimentacyjne, konieczne jest złożenie wniosku do właściwego organu lub sądu? Jakie są główne etapy takiej procedury?

Jeżeli uprawniony i zobowiązany nie dojdą do porozumienia, właściwy sąd rejonowy (*okresný súd*) wydaje orzeczenie w sprawie obowiązku alimentacyjnego. Z wyjątkiem spraw dotyczących obowiązku alimentacyjnego rodziców wobec ich małoletnich dzieci sąd wszczynają postępowanie po wniesieniu przez uprawnionego (powoda) pozwu przeciwko zobowiązanemu (pozwanemu). Sąd może wszcząć postępowanie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletniego dziecka z urzędu (§ 23 kodeksu postępowania cywilnego nieprocesowego), ponieważ w takim przypadku sąd jest zobowiązany do objęcia małoletnich opieką.

Każdy może występować przed sądem samodzielnie jako strona postępowania (tj. takie osoby posiadają zdolność procesową), o ile posiada zdolność do nabywania praw i zaciągania zobowiązań w rezultacie podejmowanych przez siebie czynności. Osoby fizyczne, które nie mogą samodzielnie występować przed sądem (np. małoletnie dzieci), muszą być reprezentowane przez swojego opiekuna prawnego (§ 68 kodeksu postępowania cywilnego procesowego). Poza przedstawicielstwem ustawowym w kodeksie postępowania cywilnego procesowego i nieprocesowego rozróżnia się również możliwość reprezentowania stron postępowania na podstawie pełnomocnictwa i na mocy postanowienia sądu.

Małoletnie dziecko nie może być reprezentowane przez żadnego z rodziców w sprawach dotyczących czynności prawnych, które mogłyby doprowadzić do konfliktu między interesami rodziców a interesami dziecka lub między interesami wielu małoletnich dzieci reprezentowanych przez tego samego rodzica.

W takim przypadku sąd ustanawia pełnomocnika procesowego dziecka (*kolízny opatrovník*), który reprezentuje dziecko w toku postępowania lub w trakcie podejmowania określonej czynności prawnej.

4 Czy można złożyć wniosek w imieniu krewnego (jeżeli tak, to w jakim stopniu pokrewieństwa?) lub osoby małoletniej?

Zobacz odpowiedź na pytanie 3.

5 Jeżeli planuję wnieść sprawę do sądu, w jaki sposób mogę uzyskać informację, który sąd jest właściwy?

Pojęcie właściwości miejscowej jest zdefiniowane w § 3 kodeksu postępowania cywilnego nieprocesowego. Właściwość rzeczową ustala się zgodnie z przepisami § 12 kodeksu postępowania cywilnego procesowego. Sądy rejonowe zawsze posiadają właściwość miejscową w pierwszej instancji. Zasadniczo właściwy jest sąd, w którego okręgu zamieszkuje pozwany (tj. osoba, przeciwko której skierowany jest pozew), tj. ma zastosowanie reguła właściwości miejscowej sądu powszechnego właściwego dla pozwanego. Sądem powszechnym właściwym dla pozwanego jest sąd, w którego okręgu zamieszkuje, jeżeli jest on obywatelem Słowacji, lub w przypadku obcokrajowca – sąd, w którego okręgu taka osoba przebywa. W kodeksie postępowania cywilnego nieprocesowego wyraźnie określono szczególne przypadki, w których reguła ta nie ma zastosowania. **Sąd, w którego okręgu zamieszkuje małoletnie dziecko zgodnie z ustaleniami rodziców lub na mocy orzeczenia sądu lub w którego okręgu dziecko zamieszkuje z innych powodów, jest właściwy do rozpoznania pozwu o alimenty** (jest to tzw. wyłączna właściwość miejscowa zgodnie z przepisami § 112 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego nieprocesowego).

6 Czy aby wnieść sprawę do sądu jako wnioskodawca, muszę być reprezentowany przez pełnomocnika (np. prawnika, organ administracyjny na szczeblu centralnym lub lokalnym)? Jeżeli nie, jakie procedury mają zastosowanie?

Zobacz odpowiedzi na pytania 3 i 4.

Powód (uprawniony) posiadający zdolność procesową może wnieść pozew wszczynający postępowanie do właściwego sądu bezpośrednio, tj. bez konieczności korzystania z usług pełnomocnika.

W § 127 kodeksu postępowania cywilnego procesowego wymieniono ogólne informacje, jakie należy zawrzeć w pozwie, a mianowicie: oznaczenie sądu, do którego skierowany jest pozew, dane powoda, informacje o sprawie, której dotyczy pozew, żądanie pozwu i podpis.

Poza informacjami ogólnymi pozew musi zawierać określone informacje szczegółowe wskazane w § 25 i 26 kodeksu postępowania cywilnego nieprocesowego. W pozwie wszczynającym postępowanie o zasądzenie alimentów należy również wskazać kwotę żądanych świadczeń alimentacyjnych oraz moment, od którego takie świadczenia mają być wypłacane.

Powództwo można zgłosić na piśmie – w formie papierowej lub elektronicznej. Jeśli złożono pozew w formie elektronicznej bez poświadczenia wymaganego zgodnie z przepisami szczególnymi, należy dodatkowo przesłać pozew w formie papierowej lub w formie elektronicznej poświadczony zgodnie ze stosownymi przepisami szczególnymi. Wniosek o świadczenia alimentacyjne można również zgłosić ustnie; treść wniosku wpisuje się wówczas do protokołu sądowego.

Powód musi złożyć wymaganą liczbę egzemplarzy pozwu wraz z załącznikami, tak aby sąd otrzymał jeden oryginalny egzemplarz pozwu, a każda ze stron postępowania – jeden oryginalny odpis pozwu, w stosownych przypadkach wraz z załącznikami. Jeżeli strona nie wywiąże się z obowiązku złożenia wymaganej liczby egzemplarzy i załączników, sąd sporządzi odpisy na jej koszt.

7 Czy muszę wnieść opłatę sądową, aby wnieść sprawę do sądu? Jeżeli tak, to jaka jest przybliżona wysokość tych opłat? Czy w przypadku nieposiadania wystarczających środków finansowych mogę ubiegać się o pomoc prawną w celu pokrycia kosztów postępowania?

Oplaty należne za poszczególne czynności sądowe lub postępowania prowadzone przez sądy są uregulowane w ustawie Rady Narodowej Słowacji nr 71 /1992 o opłatach sądowych oraz o opłatach za wyciąg z rejestru karnego. Opłaty pobiera się w wysokości określonej w taryfie opłat sądowych. We wspomnianej ustawie przewidziano również możliwość zwolnienia strony z opłat sądowych z uwagi na jej sytuację osobistą lub przedmiot sporu.

W kontekście świadczeń alimentacyjnych istotne są przepisy omówione poniżej.

Postępowanie dotyczące sądowej ochrony dziecka jest jednym z postępowań zwolnionych z opłat z uwagi na przedmiot sporu. W związku z powyższym postępowanie w sprawie roszczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich dzieci jest również zwolnione z opłat sądowych.

Zwolnione z opłat sądowych z uwagi na sytuację osobistą są następujące osoby:

– powodowie w postępowaniu o wydanie orzeczenia zasądającego alimenty, w postępowaniu o podwyższenie świadczenia alimentacyjnego, a także w postępowaniu o wypłatę zaległych świadczeń alimentacyjnych i w postępowaniu o uznanie lub stwierdzenie wykonalności zagranicznego orzeczenia zasądającego alimenty;

– niezamężne matki w postępowaniu o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych i pokrycie niektórych wydatków związanych z ciążą i porodem.

W pozycji 8 taryfy opłat sądowych wyraźnie określono wysokość opłat w postępowaniu w sprawie roszczeń alimentacyjnych między małżonkami i w postępowaniu w sprawie roszczeń dotyczących świadczenia wyrównawczego:

Pozycja 8	
a) za wytoczenie powództwa o roszczenie alimentacyjne między małżonkami, o świadczenie wyrównawcze oraz o świadczenie alimentacyjne między innymi krewnymi, a także za wytoczenie powództwa o podwyższenie kwoty świadczenia alimentacyjnego	2% wartości roszczenia, ale nie mniej niż 16,50 euro
b) za wytoczenie powództwa o obniżenie kwoty lub uchylenie świadczeń alimentacyjnych między małżonkami, świadczenia wyrównawczego lub świadczeń alimentacyjnych między innymi krewnymi	2% wartości przedmiotu sporu, ale nie mniej niż 16,50 euro

Jeżeli w taryfie opłat nie określono konkretnej stawki, a sprawa nie kwalifikuje się do zwolnienia z opłaty z uwagi na sytuację osobistą strony czy przedmiot sporu, zastosowanie mają opłaty, o których mowa w pozycji 1 taryfy opłat sądowych:

Pozycja 1	
Za wniesienie pozwu wszczynającego postępowanie, o ile nie określono konkretnej stawki	
a) od wartości (kwoty) roszczenia lub wartości przedmiotu sporu	6%, ale nie mniej niż 16,50 euro i nie więcej niż 16 596,50 euro; w sprawach gospodarczych nie więcej niż 33 193,50 euro

Po wniesieniu pozwu sąd może zwolnić stronę z opłat sądowych, jeśli uzna to za uzasadnione sytuacją strony (§ 254 kodeksu postępowania cywilnego procesowego). Sytuacje stron należy odpowiednio udokumentować, a sąd ocenia sytuację strony na podstawie dostarczonych dokumentów.

Mechanizm przyznawania pomocy prawnej i metodę udzielania takiej pomocy przez Ośrodek Pomocy Prawnej osobom fizycznym, które – z uwagi na fakt, że znajdują się w niedostatku – nie mają możliwości skorzystania z usług prawników w celu odpowiedniego dochodzenia swoich praw i należytej ich obrony, jak również zakres, w jakim pomoc prawna jest przyznawana, reguluje ustawa nr 327/2005 o pomocy prawnej dla osób znajdujących się w niedostatku oraz

zmieniająca ustawę nr 586/2003 o zawodach prawniczych i ustawę nr 455/1991 o działalności gospodarczej, z późniejszymi zmianami, zmieniona ustawą nr 8/2005. We wspomnianej ustawie określono kryteria przyznawania pomocy prawnej, procedurę, która obowiązuje osoby fizyczne i właściwe organy w postępowaniu dotyczącym wniosków o pomoc prawną, a także instytucjonalną organizację procesu przyznawania pomocy prawnej.

8 Jaką formę świadczeń alimentacyjnych może przyznać sąd? W jaki sposób obliczana jest wysokość świadczeń alimentacyjnych? Czy decyzja sądu może zostać skorygowana w celu uwzględnienia zmian kosztów utrzymania lub sytuacji rodzinnej? Jeżeli tak, w jaki sposób (np. za pomocą systemu automatycznej indeksacji)?

W prawie słowackim nie ustanowiono konkretnej kwoty świadczenia alimentacyjnego.

W sprawach rodzinnych sąd musi zawsze rozpatrywać każdy przypadek z osobna, opierając się na okolicznościach danej sprawy, dlatego też w obowiązujących przepisach nie ustalono żadnej konkretnej kwoty świadczeń alimentacyjnych. Co więcej, w sprawach rodzinnych częściej niż w jakimkolwiek innym obszarze akt prawny nie jest w stanie precyzyjnie i wyraźnie objąć całej różnorodności życia.

Zgodnie z § 75 ust. 1 ustawy o rodzinie przy ustalaniu wysokości świadczeń alimentacyjnych sąd bierze pod uwagę **uzasadnione potrzeby uprawnionego**, a także **zdolności, możliwości i sytuację finansową zobowiązanego**. Zdolności, możliwości i sytuację finansową zobowiązanego sąd bierze również pod uwagę w przypadku gdy – bez istotnej przyczyny – zobowiązany zrezygnuje z atrakcyjnej lub stabilnej pracy lub stałego źródła dochodu; sąd uwzględni również wszelkie nieracjonalne ryzyko finansowe ponoszone przez zobowiązanego.

Jeżeli chodzi o świadczenie alimentacyjne należne dziecku od rodziców, obydwój rodzice muszą łączyć na utrzymanie swoich dzieci stosownie do swoich zdolności, możliwości i sytuacji finansowej. Dziecko ma prawo do życia na takim samym poziomie jak jego rodzic. Ustalając kwotę należnych świadczeń alimentacyjnych, sąd bierze pod uwagę to, które z rodziców osobiście opiekuje się dzieckiem, jak również zakres tej opieki. Jeżeli rodzice sprawują wspólną pieczę nad małoletnim dzieckiem, przy ustalaniu kwoty świadczeń alimentacyjnych sąd bierze również pod uwagę czas zamieszkiwania dziecka z każdym z rodziców; ewentualnie sąd może orzec, że dopóki dziecko zamieszkuje naprzemiennie z obojgiem rodziców, żadne świadczenie alimentacyjne nie zostanie zasądzone.

W § 62 ust. 3 ustawy o rodzinie ustanowiono **minimalną kwotę świadczenia alimentacyjnego** (która wynosi obecnie 27,13 euro): *Każde z rodziców, niezależnie od swoich zdolności, możliwości i sytuacji finansowej, jest zobowiązane do wywiązania się ze spoczywającego na nim obowiązku alimentacyjnego w kwocie stanowiącej, zgodnie z obowiązującymi przepisami, równowartość 30% płacy zapewniającej utrzymanie na minimalnym poziomie w przypadku pozostającego na utrzymaniu dziecka, w tym małoletniego.*

Zgodnie z § 78 ustawy o rodzinie **w razie zmiany okoliczności poczynione ustalenia i orzeczenia sądu w sprawie roszczeń alimentacyjnych mogą zostać zmienione**. Poza świadczeniami alimentacyjnymi na rzecz małoletniego dziecka (por. § 121 kodeksu postępowania cywilnego nieprocesowego) orzeczenia zasądzające alimenty mogą zostać zmienione lub uchylone wyłącznie na stosowny wniosek. Jeżeli świadczenie alimentacyjne na rzecz małoletniego dziecka zostanie uchylone lub obniżone z mocą wsteczną w odniesieniu do określonego przeszłego okresu, świadczenia alimentacyjne, które zostały już wykorzystane, nie podlegają zwrotowi. W przypadku zmiany okoliczności sąd zawsze bierze pod uwagę koszty utrzymania.

9 W jaki sposób wypłacane są świadczenia alimentacyjne i komu?

Co do zasady świadczenia alimentacyjne wypłaca zobowiązany (dłużnik) uprawnionemu (wierzycielowi).

Zgodnie z § 76 ustawy o rodzinie świadczenia alimentacyjne należy wypacać regularnie w równych kwotach za kolejny miesiąc z góry. Roszczenie alimentacyjne można potrącić z roszczeń wzajemnych wyłącznie za porozumieniem stron. Roszczenia o świadczenia alimentacyjne na rzecz małoletnich dzieci nie mogą zostać potrącone. Jeżeli zobowiązany zalega z wypłatą świadczenia alimentacyjnego zasądzonego przez sąd, uprawniony może dochodzić odsetek za zwłokę od zaległych kwot zgodnie z przepisami prawa cywilnego. Wszelkie płatności dokonane tytułem świadczeń alimentacyjnych są w pierwszej kolejności zaliczane na poczet kwoty głównej, a następnie – po pokryciu całości kwoty głównej – na pokrycie odsetek za zwłokę. Jeżeli chodzi o świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem rodzic niesprawujący pieczy nad dzieckiem jest zobowiązany do wypłaty świadczeń alimentacyjnych rodzicowi, który osobiście sprawuje opiekę nad dzieckiem, co miesiąc przed upływem wyznaczonego terminu.

10 Jeżeli dana osoba (dłużnik alimentacyjny) nie płaci dobrowolnie, jakie działania można podjąć, aby zmusić taką osobę do zapłaty?

Egzekucję świadczeń alimentacyjnych przeprowadzają komornicy. Postępowanie egzekucyjne wszczyna się na podstawie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Procedurę regulują przepisy ustawy Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr 233/1995 o urzędnikach sądowych i czynnościach związanych z zajęciem (ustawa o postępowaniu egzekucyjnym), zmieniającej niektóre inne ustawy, z późniejszymi zmianami. Najczęściej zobowiązania alimentacyjne odzyskuje się poprzez zajęcie wynagrodzenia lub innych dochodów zobowiązanego. Jeżeli wydano tytuł wykonawczy nakładający obowiązek zapłaty określonej kwoty, dopuszcza się możliwość zastosowania innych środków poza zajęciem wynagrodzenia lub innych dochodów w celu odzyskania zaległych świadczeń alimentacyjnych, takich jak nakaz zajęcia wierzytelności dłużnika u osoby trzeciej, nakaz sprzedaży ruchomości, nakaz sprzedaży papierów wartościowych, nakaz sprzedaży nieruchomości, nakaz sprzedaży przedsiębiorstwa lub nakaz zatrzymania prawa jazdy. Ostatni z wymienionych środków ma szczególnie istotne znaczenie w kontekście odzyskiwania świadczeń alimentacyjnych. Komornik może wydać nakaz zatrzymania prawa jazdy każdej osoby, która nie stosuje się do wydanego przez sąd orzeczenia zasądzającego alimenty. Komornik przekazuje również tytuły wykonawcze stanowiące podstawę zatrzymania prawa jazdy właściwej jednostce policji. Po ustaniu przesłanek dających podstawy do przeprowadzenia egzekucji komornik niezwłocznie wydaje nakaz przywrócenia prawa jazdy.

11 Proszę opisać w skrócie wszelkie ograniczenia środków egzekucyjnych, w szczególności przepisy dotyczące ochrony dłużnika oraz termin przedawnienia lub termin zawity w ramach obowiązującego w państwie kraju systemu egzekwowania.

Zgodnie z § 77 ustawy o rodzinie roszczenia alimentacyjne nie podlegają przedawnieniu. Świadczenia alimentacyjne mogą jednak zostać zasądzone wyłącznie od dnia wszczęcia postępowania sądowego. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małoletniego dziecka mogą zostać zasądzone z mocą wsteczną za maksymalnie trzy lata przed datą wszczęcia postępowania, niemniej muszą za tym przemawiać względy szczególne. Prawa do poszczególnych regularnych płatności alimentacyjnych podlegają przedawnieniu.

W § 101 kodeksu cywilnego (ustawa nr 40/1964) określono następujące terminy przedawnienia:

- 1) *Prawo przyznane na mocy prawomocnego orzeczenia sądu lub ostatecznej decyzji innego organu przedawnia się po upływie dziesięciu lat od dnia, w którym zobowiązany miał wykonać takie orzeczenie lub taką decyzję. Uprawnienie, którego zasadność i kwota zostały uznane przez zobowiązanego na piśmie, przedawnia się po upływie dziesięciu lat od dnia takiego uznania; jeżeli jednak w ramach uznania uprawnienia wyznaczono termin na jego wykonanie, termin przedawnienia rozpocznie bieg po upływie takiego wyznaczonego terminu.*
- 2) *Taki sam termin przedawnienia obowiązuje również w przypadku poszczególnych płatności określonych w orzeczeniu/decyzji lub oświadczeniu o uznaniu; termin przedawnienia poszczególnych płatności rozpoczyna bieg w dniu ich wymagalności. Jeżeli zadłużenie staje się wymagalne w całości z uwagi na nieuiszczenie pojedynczej płatności, dziesięcioletni termin przedawnienia rozpoczyna bieg w dniu wymagalności nieuiszczonej płatności.*
- 3) *Termin przedawnienia odsetek i regularnych płatności wynosi trzy lata; jeżeli jednak takie odsetki lub takie prawo wynikają z prawomocnego orzeczenia / ostatecznej decyzji lub zostały uznane na piśmie, termin przedawnienia rozpoczyna bieg wyłącznie w odniesieniu do odsetek i regularnych płatności, które stały się wymagalne po uprawomocnieniu się orzeczenia / wydaniu ostatecznej decyzji lub po ich uznaniu.*

12 Czy istnieje organizacja lub organ, które pomagają przy dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych?

W Słowacji nie istnieje żaden specjalny organ zajmujący się udzielaniem wsparcia lub pomocy przy odzyskiwaniu świadczeń alimentacyjnych w sprawach krajowych.

W sprawach z udziałem podmiotów z państwa trzeciego pomocy udziela Centrum Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci i Młodzieży (Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže). Centrum pomaga w odzyskiwaniu świadczeń alimentacyjnych w sprawach, w których osoba zobowiązana do wypłacania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka zamieszkuje za granicą, a uprawniony zamieszkuje w Słowacji lub odwrotnie, tj. jeżeli uprawniony zamieszkuje za granicą i odzyskuje świadczenia alimentacyjne od zobowiązanego mającego swoje miejsce zwykłego pobytu w Słowacji.

13 Czy organizacje (rządowe lub prywatne) mogą dokonywać wypłaty zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych w całości lub w części w zastępstwie dłużnika?

W ustawie nr 201/2008 o zastępczych świadczeniach alimentacyjnych, zmieniającej ustawę nr 36/2005 o rodzinie oraz niektóre inne ustawy, zgodnie z orzeczeniem nr 615/2006 Trybunału Konstytucyjnego Republiki Słowackiej (Ústavný súd), przewidziano mechanizm, w ramach którego państwo (Urząd ds. Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny – úrad práce, sociálnych vecí a rodiny) może wypłacać zastępcze świadczenie alimentacyjne na rzecz uprawnionych. Zastępcze świadczenia alimentacyjne przyczyniają się do zapewnienia dziecku pozostającemu na utrzymaniu środków utrzymania w przypadkach, w których zobowiązany nie wywiązuje się z obowiązku wypłaty świadczeń alimentacyjnych nałożonego na niego na mocy prawomocnego orzeczenia sądu lub umowy zatwierdzonej przez sąd.

14 Jeżeli zamieszkuję na terytorium danego państwa członkowskiego, a dłużnik alimentacyjny zamieszkuje w innym państwie:

14.1 Czy mogę uzyskać pomoc organu rządowego lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

Tak.

14.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z danym organem lub organizacją?

Słowackie Ministerstwo Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny utworzyło Centrum Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci i Młodzieży i bezpośrednio zarządza działalnością tego Centrum jako organizacji finansowanej przez państwo i zapewniającej ochronę prawną dzieciom i młodzieży w sprawach z udziałem państwa trzeciego. Centrum prowadzi działalność na obszarze całej Słowacji i funkcjonuje od dnia 1 lutego 1993 r.

Zgodnie z ustawą nr 195/1998 o pomocy społecznej, z późniejszymi zmianami, centrum zostało sklasyfikowane jako rządowy organ pomocy społecznej od dnia 1 lipca 1998 r.

Dane kontaktowe / adres:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava,

E-mail: cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk,

Tel.: +421 2 2046 3208, +421 2 2046 3248,

Faks: +421 2 2046 3258, całodobowa infolinia (wyłącznie w nagłych przypadkach) +421 915 405 954.

Centrum pełni funkcję organu centralnego w Republice Słowackiej na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych („rozporządzenie w sprawie zobowiązań alimentacyjnych”) i na podstawie konwencji haskiej z 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny.

15 Jeżeli przebywam w innym państwie, a dłużnik przebywa w danym państwie członkowskim:

15.1 Czy mogę złożyć wniosek bezpośrednio do takiego organu lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

Nie można złożyć wniosku bezpośrednio do centrum z zagranicy. Osoba dochodząca świadczeń alimentacyjnych, która zamieszkuje w państwie trzecim, musi skontaktować się z właściwymi organami w tym państwie, które następnie prześlą wniosek słowackiemu centrum.

15.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z tym organem lub organizacją prywatną i jaką pomoc mogę uzyskać?

16 Czy dane państwo członkowskie związane jest Protokołem haskim z 2007 r.?

Republika Słowacka jest związana Protokołem haskim z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

17 Jeżeli dane państwo członkowskie nie jest związane Protokołem haskim z 2007 r., jakie prawo ma zastosowanie do roszczenia alimentacyjnego zgodnie z przepisami międzynarodowego prawa prywatnego? Jakie są odpowiednie przepisy międzynarodowego prawa prywatnego?

18 Jakie są przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach transgranicznych w UE zgodnie ze strukturą rozdziału V rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych?

W przypadku spraw transgranicznych dotyczących świadczeń alimentacyjnych przyznanie pomocy prawnej jest uzależnione od stosowania art. 44 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych. Funkcję organu centralnego w Słowacji pełni **Centrum Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci i Młodzieży**. Świadczy ono swoje usługi nieodpłatnie, wobec czego nie ma potrzeby ubiegać się o pomoc prawną w zwykłym postępowaniu o wydanie orzeczenia zasądzającego alimenty lub o zmianę treści orzeczenia zasądzającego alimenty.

W przypadku gdy rodzaj postępowania wymaga skorzystania z pomocy prawnej, osoby, które nie ukończyły 21. roku życia, mogą otrzymać bezpłatną pomoc prawną zgodnie z art. 46 rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych. Tego rodzaju pomocy prawnej udziela **Ośrodek Pomocy Prawnej** zgodnie z ustawą nr 327/2005 o udzielaniu pomocy prawnej osobom potrzebującym pomocy materialnej, z późniejszymi zmianami.

W przypadkach nieobjętych art. 46 pomoc prawna jest przyznawana nieodpłatnie, zgodnie z przepisami wspomnianej powyżej ustawy, o ile powód spełnia określone w niej kryteria.

W razie ich niespełnienia powód jest zobowiązany do uiszczenia opłaty sądowej zgodnie z przepisami ustawy nr 71/1992 o opłatach sądowych oraz o opłatach za wyciąg z rejestru karnego. W sprawach dotyczących wzajemnych świadczeń alimentacyjnych między dziećmi a rodzicami strony są zwolnione z opłat na mocy tej ustawy. Powód w postępowaniu o wydanie orzeczenia zasądzającego alimenty lub w postępowaniu o podwyższenie świadczenia alimentacyjnego jest zwolniony z opłat sądowych. Ponadto wszystkie strony postępowania pokrywają koszty procesowe poniesione przez siebie i pełnomocnika. Strony ponoszą wspólne koszty procesowe proporcjonalnie do swojego udziału w sprawie i w postępowaniu. W sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz osób dorosłych sąd zasądza od strony przegrywającej na rzecz strony wygrywającej koszty, których poniesienie jest konieczne do wykonania prawa lub do jego ochrony.

19 Jakie środki przyjąłoby dane państwo członkowskie do zapewnienia wykonywania zadań opisanych w art. 51 rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

Funkcję organu centralnego, zdefiniowanego w art. 49 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych, pełni Centrum Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci i Młodzieży utworzone w dniu 1 lutego 1993 r. Przyjęcie szczególnych środków związanych z zadaniami, o których mowa w art. 51 rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych, nie było konieczne, ponieważ centrum funkcjonowało jako jednostka przekazująca i przyjmująca do

celów odzyskiwania świadczeń alimentacyjnych zgodnie z postanowieniami umów międzynarodowych (w szczególności Konwencji o dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych za granicą z dnia 20 czerwca 1956 r.), zanim rozporządzenie w sprawie zobowiązań alimentacyjnych zaczęło obowiązywać. Po wejściu w życie rozporządzenia w centrum dokonano wyłącznie drobnych zmian organizacyjnych (o charakterze kadrowym).

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 03/01/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.